

τούτους ἔχουσι τε συμμάχους, καὶ οὗσπερ ἔφημεν ἴ γραφουσιν. Οὐδὲ γὰρ μεταβαίημεν ἄν, ἔστ' ἄν διδοίη Θεὸς ἅ ἄν βουλόμεθα διανύσαι. Εἴτ' αὖθις² δεισίθεος ἡμᾶς διαδέξεται Πλήθων, σοὶ καὶ τοῦτ' εἰ δοκοίη³.

XIII.

ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΧΑΡΙΤΩΝΥΜΟΥ

ὕμνωδία τῷ σοφωτάτῳ διδασκάλῳ κυρίῳ Γεωργίῳ τῷ Γεμιστῷ.

Τὸ μὲν ἦδη⁴ τοῦ πάθους ἀνήκεστον, καὶ τὸ τῆς συμφορᾶς ὑπερθαλλόμενον αἴφνης οὕτω πως καὶ παρ' ἐλπίδας συμβάν, σιωπὴν ἐπισκῆπτει μοι, οἷον ἐωλοκρασίαν τινὰ καὶ κατάπληξιν τῷ νῷ καταχέαν. Τὸ δὲ τῆς τοῦ ἀνδρὸς σοφίας ὑψηλὸν τε καὶ θεῖον, καὶ τὸ τῆς ζημίας οὐκ ἀνε-

1. Nempe in priore epistola, ubi de philosophorum libris sibi transcribendis agebat.

2. Supplendus videretur ὁ articulus, nisi supra θεοσεβῆς ita constructum fuisset sub epistolæ prioris finem.

3. Videtur his ultimis Apostolius subsidium aliquod seu viaticum ab Argyropulo clam expetere.

4. Ined. ex cod. Monac. olim August. 495, cujus apographum accurate factum benigne communicavit doctissimus Alb. Jahn. In titulo fidem codicis ipsius secuti sumus, ubi ὕμνωδία legitur; in codice autem Scoriariensi 137, μονωδία, teste Milleri catalogo, pag. 114, et sic Reiserus in ipso Monacensi legerat, si Fabricio fides, t. XI, p. 635, ed. Harl. Item in nostro exemplari vocatur hujus orationis auctor Ἱερώνυμος, qui vulgo Ἑρμώνυμος; sed de eo deque ejus nominibus plura nos ad præfationem nostram.

κτὸν, τῆτιγός με λαλίστερον τὸν ἰχθύος ἀφωνότερον ἄρτι ποιεῖ· τοιούτῳ τῷ πάθει, τοιαύτῃ τῇ ἀπορίᾳ πεπέδημαι, οἷον ἐν λαβυρίνθῳ τινὶ τῇ συμφορᾷ κατεχόμενος, ἀναπνεύσαι δὲ μηδὲλως¹ δυνάμενος. Ἐπέρχεται γὰρ μου τῇ μνήμῃ τὸ πάθος, καὶ μου τὸν νοῦν κατακλύζει τοῖς κύμασι, καθάπερ εἰ δεινῷ χειμῶνι καὶ τρικυμίᾳ περιπεπωκῶς ἔτυχον. "Ὀμηρος μὲν οὖν τὴν ἔριν ἐκ μικροῦ πρῶτον ἀπερχομένην ποιεῖ", κατ' ὀλίγον δὲ προχωροῦσαν, εἰς οὐρανὸν ἐστηρίχθαι καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνουσαν εἶναι κάμοι δ' αὐτῷ παραπλήσιόν τι συνέβη παθεῖν. Φλογὸς δίκην τὸ πάθος ἐπαύξει μου τῇ ψυχῇ, οὐ πρότερόν τε ἂν σταίη, πρὶν ἂν εἰς οὐρανὸν βαίη. Τοιαῦτα μὲν οὖν αὐτὸς πέπονθα, τοιαύτῃ κατέχομαί γε τῇ συμφορᾷ. Οἶμαι δὲ καὶ ὑμῶν³ περιγενέσθαι τὸ δεινὸν παντὸς οὐτινοσοῦν. Τίνα τοιγαροῦν, τίνα φωνὴν διωλύγιον οἶσω ἐξισημένην τῷ πάθει; "Ὡ συμφορᾶς ἀνηκέστου, ὦ ζημίας οὐ φορητῆς, πᾶσαν νικῶσης παραμυθίας ὑπερβολήν. Φεῦ τῆς κοινῆς ὀρφανίας, ἣ τὸ ἀνθρώπινον κατείληφε γένος. Οἶχεται νῦν τὸ κοινὸν φιλοτίμημα, τὸ πολυτίμητον καὶ πολυζήλον τῆς φύσεως ἀγαλμα, ἡ μεγίστη καὶ θαυμασιά τοῦ γένους φιλοτιμία. Οὐκέτι λοιπὸν περιώνυμος Σπάρτη, οὐκέτι Λακεδαίμων εὐδαίμων, οὐκέτι Πελοπόννησος ζηλουμένη. "Ὡ φρικτῆς ἐκείνης ἡμέρας, ἣ τοσοῦτον ἐπέϊδε δεινόν. Ποῦ νῦν τὸ τῆς ὄντως σοφίας ἄπειρον πέλαγος; Ποῦ κάλλος, καὶ μέγεθος, καὶ ἡ ὑπὲρ ἀνθρώπων τῶν λόγων ἰσχὺς καὶ λαμπρότης; Σεσύλλεται⁴ νῦν ὁ κοινὸς θησαυρός. Ἐσβεσται λόγων δυνάμεις. Οἶχε-

1. Sic cod. μηδὲλως, uno verbo. — 2. Superscriptum πεποίηκα.

3. An potius ὑμῶν? — 4. Cod. σεσύλλεται.

ται, φεῦ, ἐξ ἡμῶν τὸ πάντων τῶν καλῶν κάλλιστον, ἡ λαμπρά τοῦ γένους εὐδαιμονία, ὁ τῆς ὑψηλῆς σοφίας καθηγεμών, ὁ τῶν λόγων πατήρ, ἡ τῶν ἀρετῶν κορωνίς, τὸ κοινὸν ἀπάντων ἐντρύφημά τε καὶ καύχημα, ὁ τῶν ἀπορρήτων καὶ θείων μυσταγωγός. Τῷ γὰρ ὄντι θείας οὗτος ἐπὶ γῆς ἔλαχε μοίρας τῷ πάντα εἰδέναι· κἄν τις καὶ τῆς προσηγορίας ἐκείνης αὐτὸν ἀξιώσειεν, οὐκ ἂν, οἶμαι, τοῦ προσήκοντος ἀποπέσειεν¹. Ὅσα τε γὰρ ἐκεῖθεν παρήχθη θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα, καὶ ὅσα εἰς βουλήν καὶ ὅσα εἰς πρᾶξιν ἤκει, ὅσα τε ἐν στρατιωτικοῖς καὶ ὅσα ἐν πολιτικοῖς, φυσικοῖς τε καὶ πρακτικοῖς, οὐδὲν οὐτος ἠγνοεῖ· πάντα δὲ ἤδει², πάντα διερευνήσατο³, καὶ τοὺς ἀπάντων λόγους ἠπίστατο· καὶ οὐδὲν οὕτως ἀπορρήτον, ὡς μὴ σαφὲς παραχρῆμα τῷδε γενέσθαι, εἰς νοῦν τινος ὄλως ἔλθόν. Τούτου τὴν σοφίαν Ἕλληνες ὀμοῦ τε καὶ βάρβαροι διὰ θαύματος ἤγον, οὐ καθένα τε καὶ δύο καὶ πλείους, ἀλλ' ἡλικία πᾶσα καὶ πόλις καὶ γένος καὶ φύσις· τούτων δὲ μάλιστα οἱ πρὸς ἐσπέραν οἰκοῦντες, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρός σοφίας ἱκανῶς πειραθέντες⁴. Συλλόγου τε γὰρ ἐκεῖσε θαιμαστοῦ γεγονότος ἀνδρῶν σοφῶν τε καὶ ἔλλογίμων, μεγίστου τε ἀγῶνος λόγων προκειμένου ἐπὶ ζητήσει τάχα τῶν τῆς Ἐκκλησίας δογμάτων, τί τις ἂν εἴποι, ὅπως τὸν ἄνδρα ἠγάσαντο τῆς τε σοφίας καὶ ἀρετῆς καὶ ἧς εἶχεν ἐν λόγοις δυνάμειος; Ὅς ἡλίκοι λαμπρότερον ἐν σφίσι διέλαμψε· κοινὸν δ' οἱ μὲν διδάσκαλον, κοινὸν τῶν ἀνδρῶν εὐεργέτην, κοινὸν τῆς φύσεως φιλοτίμημα, τοῦτον ἤξιουν· Πλάτωνα δ' οἱ δὲ καὶ Σω-

1. Sic pro ἀποπέσοι, minus attice.

2. Cod. ἤδη. — 3. Cod. διερευνήσατο. — 4. Apographum nostrum πείρανθέντες, sed falso, ut opinamur.

κράτην ὠνόμαζον. Οὐδὲ γὰρ εἰλείπετό τι, ὡς πάντες ἄν φαϊεν, τῆς ἐκείνων σοφίας. Τοῖν μὲν γὰρ ἀνδρῶν τούτων ἀμφοῖν θάτερος¹ τῷ ὑπερβάλλοντι θατέρου λείπεται· ὁ δὲ πρὸς τῷ πᾶσαν σοφίαν θείαν τε καὶ ἀνθρωπίνην ἐξητακῶς εἶναι, καὶ γράφων πόλλ' ἄττα² ἐξήθετο, καὶ θαυμαστός τις ἦν ἐπ' ἀμφοῦ. Ὅς³ παιδιάν τέ τινα τὴν Ἀριστοτέλους φιλοσοφίαν ἀπήλεγε, τὴν πρὶν ὑπ' ἐνίων ὡς θείαν τινα ὑμνουμένην. Ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ κρείττους τῶν γε νῦν ὄντων ὑφ' ἥλιον σοφῶν, παρ' οὐδένοιο ἄλλου ἢ τοῦδε αὐτοῦ τυγχάνουσιν ὄντες. Τῶν γοῦν κατὰ τὴν οἰκουμένην φανέντων, ἐξότου γεγόνασιν ἀνθρωποιο, ὁ θαυμάσιοιο οὗτοιο προῖστατο· ὦν τῶν μὲν σοφίαν δὴ τινα ὑψηλὴν κεκτημένων, πολιτείαν δὲ ἄλλην τινα ἴσωιο ἐνίων ἐνδεικνυμένων, καὶ τῶν μὲν ἄλλο τι, τῶν δὲ ἄλλο τῶν ἐν λόγοιοις πεπαιδευμένων, τῷ δὲ⁴ ἄρα οὐ μόνον σύμφωνοιο ἦν ἡ σοφία τοῖοις ἔργοιοις, ἀλλὰ καὶ διὰ πάντων ἦκε⁵ τῶν ὄσα εἰοις λόγοιοις, ὄσα τε εἰοις θεωρίαν, καὶ ὄσα εἰοις πράξι, ὄσα τε νῶι μόνω ληπτά, καὶ ὄσα ἐν ἀρμονίῃ καὶ σχήμασιο καὶ ἀριθμοῖοις καὶ τῇ τῶν οὐρανίων περιόδωι γυνωρίζεται. Οὐκ οἰον εἰλείπετο⁶ οὐδένοιο, ὄσα πρὸοις ἀκριβῆ τῶν ὄντων κατὰληψιν ἦν. Ἄρ' οὖν ταῦτά γε μόνα τοῦ ἀνδρὸοιο ἔχοιομεν ἄν θαυμάσιοιο; Πολλῶν μέντ' ἄν καὶ μεγάλων ἀποστεροῦιομεν αὐτόν. Καὶ μὴν σωφροσύνην οὕτωιο ἐξήσκησεν, ὡιοις μὴδενί τω⁷ τῶν ἄλλων ῥαδίωιοις τῶν πρῶτωιοιων παραχωρήσιοιο. Τῶν δὲ εἰοις εὐψυχίαν φερόντων τίνοιο εἰλείπετο;

1. Sic minus recte, nisi est librarii vitium pro ἄτεροιο.

2. Cod. πολλ' ante ἄττα, sine accentu.

3. Cod. in margine : οὐκ ἀισχύνη (id est ἀισχυνη) καὶ σὺ παιδιάν τὴν ἀριστοτέλοιοιο σοφίαν ἀποκαλεῖν; quæ lectoris alicujus indignatio fuit. — 4. Sic in cod. Τῷ δὲ divide, non τῷδε.

5. Cod. ἦκει. — 6. Cod. ἐλλείπετο. — 7. Cod. male τῷ.

Ὅς οὐδὲ ἤττηταί ποτε παρ' οὐδενὸς τῶν ἐν τῷ βίῳ, οὐ δόξης ἠράσθη κενῆς, οὐ πλοῦτον ἐζήλωσεν¹, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἀπέβλεπεν, ἀλλ' ὡς οὐδὲν τὰ πάντα ἐνόμιζε. Καὶ μὴν καὶ δικαιοσύνη τοιαύτη τις ἦν τῷ ἀνδρὶ, ὡς λῆρον εἶναι Μίνω ἐκείνον καὶ Ῥαδάμανθυν τούτῳ παραβαλλομένους. Οὐκουν ἠγθέσθη γοῦν οὐδεὶς πώποτε τι τῶν ἐκείνῳ δοκούντων, ἀλλ' ὡς θεία ψῆφος τὸ τούτῳ δόξαν ἦν. Στέργοντες δ' οὖν ἄμφω καὶ προσκυνοῦντες ὁ τε ἠττηθεὶς καὶ ὁ νικήσας ἀπήεσαν, καὶ τοι μὴ οὕτω πεφυκότος τοῖς ἄλλοις συμβαίνειν· καὶ τοῦτ' εἰκότως, οἶμαι. Μόνος γὰρ οὗτος ἢ κομιδῇ σὺν ὀλίγοις ἀκραίφνῃ τὴν τῶν νόμων εἶχε κατὰληψιν, ἐξηκρίβωσέ τε, εἴπερ τις, αὐτοὺς ἄριστα. Ἐπεὶ καὶ εἴ γε ποτε ἀπολέσθαι τούτους συνέβη, ἀκριβέστερον ἂν οὗτος ἐξέθετο Σόλωνος παντὸς καὶ Λυκούργου. Τοιοῦτος μὲν οὖν καὶ δικαιοσύνης κανὼν ἦν· καὶ οὐ λόγων ταῦτα μᾶλλον χάρις ἢ πραγμάτων ἀλήθεια. Ἀλλὰ μὴν καὶ φρόνησιν, τὴν πρώτην καὶ τελεωτάτην τῶν ἀρετῶν, τίς ὡς οὗτος ἐξήσκησεν; Ὅς γε καὶ τὰ μῆπω γεγονότα εἰκάσαι καὶ μνηῦσαι² τοῖς πᾶσιν ἄριστος ἦν, Κάλχαντος³ οὐδὲν διαφέρων, ὃς ἤδει τὰ τ' ἐόντα⁴ τὰ τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα. Γινῶναι δὲ ἄρα καὶ ἐλέσθαι τὰ δέοντα, καὶ ὅπως ἂν ἕκαστον ἀποβαίῃ, τίς προαισθῆσθαι ὀξύτερος; Ἀλλὰ μὴν εἰ οἷόν τε ἦν πᾶσαν τὴν ἀφ' ὅτου γεγονάσιν ἀνθρωπεία σοφίαν, εἰ καὶ παραδοξὸν ἴσως δοξῶ τῷ λέγειν, τῷ γε τῶς ἐκείνου σοφίας ἀγνώπτι, ὅμως δ' οὖν εἰ οἷόν τε ἦν ταύτην συλλαβεῖν τε καὶ εἰς ἓν ἀθροῦσαι, ὅση τε θεία καὶ ὅση εἰς ἀνθρώπους ἦκει, ὅση τε νῶν γνωρίζεται, καὶ μαθήσει προσγίνεται,

1. Cod. ἐζήλωκεν.

2. Cod. μνηύσαι. — 3. Cod. χάλχαντος. — 4. Cod. τὰ τε ὄντα.

καὶ ἐπινοία φαντάζεται, ὄντων, ἐσομένων¹, παρεληλυθότων, καὶ ὅσα εἰς λόγους καὶ ὅσα εἰς πράξιν ἤκει, πάντα τε ἦδει καὶ τοὺς ἀπάντων εἶχε λόγους παρ' ἑαυτῶ. Καὶ τοι τίς ἂν γένοιτο σοφία ταύτης ὑψηλοτέρα, ἤγουν φρόνησις τοῖς πᾶσι τελεωτέρα; Ὅσα τε εἰς εὐχῆς ἂν εἴη λόγον, πάντα τούτῳ προσῆν. Ἡρακλέους γενναίότερος ἦν, Αἰακὸν καὶ Βελλεροφόντην εἰς τὸ σῶφρον ὑπερηκόντισεν, Νέστορός τε σοφώτερος, Παλαμῆδου² δ' εὐμηχανώτερος ὁμοῦ καὶ σοφώτερος. Εὐβουλίαν ὑπὲρ πάντας ἐκέκτητο, ἀλήθειαν εἶπερ τις, θεοσέβειαν δ' ὡς οὐδεὶς. Ἄλλους³ ἐν ἄλλοις καὶ πάντας ἐπὶ πᾶσιν ἐνίκησεν. Τὸ μὲν οὖν τοιαῦτ' ἄττα κτήσασθαι δυναθῆναι, εὐδαιμον μὲν, οὐ ῥάδιον δέ· κρεῖττον γὰρ ὄντως ἢ κατ' εὐχὴν. Τὸ δὲ φανῆναι μὲν τὸν ἔχοντα, εἴτ' αἴφνης οὕτως ἐκ μέσων τοῦτον⁴ ἀποπτῆναι⁵, Ἡράκλεις⁶, ὡς πικρὸν τε καὶ πᾶσαν παραμυθίαν ὑπερνικῶν. Τίς τοίνυν, τίς Τελχὶν ἐφθόνησεν ἡμῖν τοῦ τοιοῦτου καλοῦ; Τίς τῆς τοιαύτης τοῦ γένους ζημίας καὶ κακοδαιμονίας ὁ μάλιστα αἰτιώτατος; Ὑπὲρ λόγον τὸ πάθος. Ὑπὲρ παραμυθίαν ἡ συμφορά. Φιλοσοφεῖν μὲν ἡμᾶς, ὦ παρόντες, ἐχρῆν καὶ τὸ πάθος γενναίως ἐνεγκεῖν βιάσασθαι, καὶ πάντας μὲν, μάλιστα δὲ τοὺς τῆς ὑψηλῆς τοῦ ἀνδρὸς σοφίας ἀντεχομένους, οἳ καὶ τὸ εἰς λόγους ὀσημέραι τούτῳ γενέσθαι εὐδαιμονίαν σφίσι ἐτίθεντο, προυργαίτερον τοῦτο τῶν ἄλλων οἴομενοι, ἄνδρες φιλομαθεῖς τε καὶ φύσεως δεξιᾶς καὶ γνώμης γενναίας, καὶ τῆς μεγάλης τοῦ ἀνδρὸς σοφίας

1. Cod. ἐσομένων.

2. Sic codex, non quod rectius, Παλαμῆδους. — 3. Cod. ἄλλος.

4. Cod. τούτων, sed idem a manu recentiori τούτον, melius.

5. Cod. ἀποπτᾶναι. — 6. Cod. ἡράκλεις, leni spiritu.

έρασται. Ἄλλ' ὑπὲρ φιλοσοφίαν τὸ πάθος. Μόνης τῆς
 θείας ἐκείνου γνώμης καὶ γενναίας ψυχῆς καὶ τοῦτο τεκμη-
 ριον γένοιτο, ὅς ἴσα καὶ ἀπαθεῖ κάμνων ἐώκει, ἄλλου
 δὲ οὐδενός. Νῦν δ', οἶμαι, καὶ τῶν ἀναισθητῶν ἢ φύσις
 συμπάσχει, αἰσθησίν τινα τοῦ πάθους λαμβάνουσα, καὶ τὴν
 κοινὴν τῶν ἀνθρώπων κακοδαιμονίαν ἀποκλειομένη. Ὡ-
 οἶον ἡμῖν ὑποστῆναι συνέβη δεινόν. Ὅποια θρήνων ὑπό-
 θεσις πρόκειται, ἐπιλησομένη¹ μηδέποτε. Ὅποῖον ὄραῖν
 ἀνεχόμεθα θέαμα τοῖς πᾶσι φρικτὸν, ὧ γῆ καὶ ἥλιε καὶ
 λογικαὶ φροντίδες. Ὅναρ μὲν ἂν τις ἰδὼν, τάχ' ἂν ἐξέστη
 τοῦ νοῦ, καὶ οἰωνὸν ἀπαίσιν πάντως ᾤήθη. Ὑπαρ δ'
 ἡμεῖς νῦν ὄρωντες, πῶς γενναίως φέρειν ὑπομενοῦμεν; Ὡ-
 οἶον ἡμῖν ἤνεγκας, χρόνε, πρᾶγμα ἀπίστον καὶ μετὰ τὴν
 πείραν. Ὡ τραύματος ἀνηκέστου. Ὡ συμφορᾶς ἀνου-
 πίστου³. Καίτοι ἔγωγε ᾤμην, εἰ οἶόν τε ἦν ἐν ἀνθρώποις
 ἀθανασίαν φανῆναι, οὐκ ἂν ἄλλω τῷ μᾶλλον ἢ τῷδε
 ἐγγενέσθαι. Ταῦτ' ἐπεπεῖσμην ἔγωγε τῇ ἀκριβεῖ προσοχῇ
 τῆς ἐκείνου διαίτης, τεκμαιρόμενος τόδε τῷ μηδέποτ', ἐξ
 ὅτου τοιαύτην εἶλετο δίαιταν, ἀλγῆσαι τι τῶν αὐτοῦ. Εἰ
 δὲ μὴ, ἀλλὰ καὶ γοῦν ἐπὶ μακροβιότητος ἐπιπλεῖστον
 ἐλάσαι, καὶ ὅτι ἐγγύτατα Τιθωνοῦ τε καὶ Ἀργανθωνίου
 βιωσαι ἢ τοῦ παρ' ἡμῖν Μαθουάλα. Ἐλάνθανον δὲ ἄρ-
 ἠπατημένος κατ' ἄμφω. Καὶ τὸ μὲν τοῖς ἄλλοις οὕτως
 ἐπιέναι σε, ὧ θάνατος, δεινὸν ὄν, οὐ δεινὸν ἴσως. Νυνὶ δὲ
 τί παθὼν τὸ κοινὸν ἡμῖν ἀφείλου καλόν, ἀφορμὴν τε θρή-
 νων ἡμῖν ἐξεῦρες πάσας παρελθοῦσαν τὰς προτοῦ; τὴν
 τοῦ γένους εὐδαιμονίαν, τοῖς εὖ φρονούσι τὴν θυμηδίαν,

1. Splendendum videtur ἂν.

2. Sic, passivo sensu, minus græce. — 3. Cud. ἀνοπίστου.

τὸ τῆς φύσεως ἄγαλμα, τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὴν εὐ-
 κοσμίαν, τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, τὴν σοφίαν τὴν ὑψηλὴν,
 τὸν ὀφθαλμὸν τοῦδε τοῦ παντός, τὸν θεϊότατον καὶ μέγαν
 διδάσκαλον. Κεκλεισθῶ, φεῦ, μουσεῖα· οἰχέσθων λόγους·
 σιγάτωσαν βίβλοι, μᾶλλον δὲ διαγραφέσθωσαν¹. Κεῖται
 γὰρ σιγῶν ὁ θεϊότατος καὶ μέγας διδάσκαλος. Εἶθ' ἡμεῖς
 ζῆν ὄλωσ καὶ πνεῖν καὶ τὸν ἥλιον ὄραν ἀνεξόμεθα, ὀρφανίας
 ἔχοντες τοιαύτης αὐτὸν μάρτυρα. Ὑπὲρ ἧς πάντα προ-
 θύμως ἂν προιέμεθα, καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων δὴ μελλῶν²
 στέρησιν ἕκαστος ἂν ἠνέγκαμεν, ὡς ἂν ἓνα τοῦτον πριά-
 μενοι εἰς κοινὸν ἀπαθανατισωμεν³ κόσμον τῆ πατρίδι,
 τῷ γένει, τῆ φύσει. Ὡ πατρὶς ἐμὴ⁴ κκοδοίμων, ἢ τᾶλλα
 μὲν δυστυχῆς. ὡς πάντων ἄμοιρος οὖσα τῶν χρηστῶν,
 ἐνὶ δὲ⁵ τούτῳ μόνῳ ζηλουμένη τε πᾶσι⁶ καὶ ἀδομένη, ὃ
 νῦν ἀπεβάλου⁷ καὶ τόδε. Τὸ δὲ δὴ χαλεπώτερον καὶ ὅπερ
 ἦκιστ' ἀνεκτὸν, ἐπὶ τίνι μᾶλλον ἐκαυχσάμεθ'⁸, ἀνθρωποὶ
 τε ὄντες καὶ λόγῳ τιμώμενοι; Πλοῦτόν τινες ἀπεβάλον-
 το; Ἀλλὰ σφαλερόν γε τὸ κτῆμα· ἄστατον γὰρ καὶ δοῦλον
 τῆ τύχῃ, κακίας τε μᾶλλον αἴτιον, καὶ τοῖς φαύλοις τῶν
 ἀνθρώπων περιγινόμενον, ἐπικίνδυνόν τε ἐφάνη τοῖς ἔχουσι
 νοῦν⁹, καὶ σοφίας δεόμενον, ἧς ἐξ ἀνθρώπων ἀπογενομέ-
 νης καὶ πλοῦτος ἀχρεῖος καὶ τᾶλλα, καθάπερ γαῦς ἀκυ-
 βέρνητος οὖσα. Ἰσχὺν ἕτεροι; Καὶ πρῶτον μὲν εἶγε τις
 ἀκριβῶς ἐξετάσαι βουλευθεῖη, οὐδὲν τοῦτο μέγα. Εἰ γὰρ
 διὰ ῥώμην τοὺς ἀνθρώπους τιμήσομεν, λήσομεν σφας αὐ-

1. Tria verba μ. δ. δ. in codice deleta sunt, an manu recentiore?

2. Cod. μελλῶν. — 3. Cod. ἀπαθανατήσωμεν. — 4. Cod. ἐμοί.

5. Codex dicit pro δέ. — 6. Cod. πάση. — 7. Cod. ἀπεβάλλου.

8. Cod. ἐκαυχσόμεθα, quod facile fuit emendatu; sed praestaret
 addi ἂν. — 9. Cod. τοῖς ἔχουσιν οὐ.

τοὺς πολλῶ τῶν ἀλόγων φαυλοτέρους ἀπεργασάμεναι, ἃ πολλῶ τῆ ῥώμῃ τῶν ἀνθρώπων προέχουσιν. Ἐπειθ' ὅτι, εἰ καὶ τοῦτο δώσωμεν ἴσως βιασθέντες, ἀλλ' ἐνός μὲν ἴσως ῥώμῃ τις ἢ καὶ πλούτῳ προέξει· δυοῖν δὲ οὐδαμῶς, ὅπου γε οὐδ' Ἡρακλῆς· εἰ δὲ δυοῖν, οὐ δῆπου καὶ τεττάρων· εἰ δὲ τούτων ἴσως, οὐ δῆπου καὶ δέκα, καὶ ἔτι² πόλεως ὅλης, καὶ πρὸς τούτοις ἔθνους, καὶ πολλῶ γε μᾶλλον πάντων· σαφώτερος δὲ τις οὐχ ἐνός τινος καὶ δύο καὶ δέκα μόνον, καὶ πόλεως, καὶ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπὶ γῆς πάντων, δυνατὸν εἶναι³. Ὅποιος δὲ καὶ ὁ νῦν ἡμῖν ἐπὶ πένθει προκείμενος· μόνος γὰρ αὐτός ἔργα λόγου κρείττω παρέσχετο, ὡς προλαβὼν μὲν αὐτὸς τοῖς ἔργοις, ἐγὼ δὲ τοῖς λόγοις δεδήλωκα. Οὕτως οὐδ' οἱ ῥώμῃ ἀποβάλλοντες μέγα τι λοιπὸν ἀποβάλλειν δοκοῦσιν⁴, ἐπεὶ καὶ νόσῳ⁵ ῥᾶστα θηράται, γήρα τε χαυνοῦται· σοφία δὲ μόνη τῶν πάντων ἀνάλωτον. Εἰ δὲ καὶ περιγενοίμεθα ἔσθ' ὅτε τῶν ἀλκιμωτάτων θηρίων, οὐ τῆ ῥώμῃ, σοφία δὲ μᾶλλον περιγινοίμεθα⁶. Ἄλλοι βασιλέα λοιπὸν ἀπεβάλλοντο; Ἄλλ' οὐδὲ τοῦτο δεινόν· φαῦλοι γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ πλείους αὐτῶν, καὶ δι' εὐχῆς τὸ ὑπήκουον πολλάκις σφᾶς ἀποβαλεῖν⁷ ἔχουσι, καὶ πολλῶν πολλάκις τοῖς ὑπηκόοις δεινῶν αἰτιώτατοι, πολλάκις τε ὄν' ἔχουσιν⁸ ἀποβαλόντες, ἔχουσιν ὄν' ἂν προσκτήσαιντο. Δόξα μὲν σεμνόν, ἀλλὰ πάντως ἀθέβαιον, καὶ ᾧ γε παριδεῖν ταύτην ἐγένετο, δόξα. Κάλλος δὲ περιμάχητον μὲν, ἀλλὰ πάντως ὀλιγοχρόνιον. Καὶ ὑγεία τίμιον μὲν, ἀλλ' εὐμετάστα-

1. Cod. τε, non τις, post quam vocem tria deinde verba, ἢ καὶ πλούτῳ, deleri sane malimus. — 2. Cod. καὶ ὅτι.

3. Sic, pro εἰ δυνατὸν ἔστι. — 4. Cod. δοκοῦσι. — 5. Cod. νόστω.

6. Cod. περιγενοίμεθα (sic). — 7. Cod. ἀποβάλλειν. — 8. Cod. ἔχουσι.

τον. Εἰ γοῦν ταῦτα τοιαῦτα, χαλεπῶς δ' οὖν ὁμως ἄνθρωποι τῇ τούτων ἐστερησθῆναι τινος φέρουσιν, τί ἂν ἡμεῖς γενώμεθα, ἢ τί πεισόμεθα, ἢ τίνα παραμυθίαν μηχανησόμεθα τὸ κοινὸν ἀποβαλόντες² καλὸν, τὸν ἄσυλον ἠσαυρὸν, τὴν ἀκένωτον τῆς σοφίας πηγὴν, τὴν καλλονὴν τῶν χαρίτων, τῶν ἀρετῶν τὴν ἐστίαν, τοῦ γένους τὴν εὐκλειαν. Ποῦ λόγοι, καὶ χάριτες, καὶ ἀρετὴ, καὶ σοφία; Οἴχεται, φεῦ, τὸ ἀξιοθέατον τοῖς ἀνθρώποις θέαμα, οὐ γὰρ ἐπὶ τῇ θεᾷ πάντες ἐξέθεον· νυνὶ δὲ πάλιν ἐκπλαγῆσονται τῷ τῆς ζημίας οὐκ ἀνεκτῷ, ὥσπερ εἰ πρὸς Γοργόνα³ πάλαι κατὰ τὸν μῦθον ἔτυχον ἀτενίσαι· οἶμαι δὲ, καὶ ἀπολιθωθήσονται τῷ μεγέθει τοῦ πάθους κατὰ τὴν Πάλαι Νιόβην· ἢ καὶ ἀποδενδρωθήσονται κατὰ τὰς Ἡλιάδας, τὰ οἰκεῖα θρηνούσας κακοπραγήματα· εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ κἄν γοῦν ἀλλοιωθήσονται τὴν πτηνῶν ἀμειψάμενοι φύσιν, καὶ δὴ παύσονται λοιπὸν ἐμφιλοχωροῦντες τῇ Σπάρτῃ. Τοῖς ἐν Ἄδου κολαζομένοις ἀνεκτότερον οὐδὲν τι πεπόνθαμεν. Τοῖς τὴν ὄψιν ἀποβαλοῦσιν οὐδὲν τι διαφέρομεν. Ὡσπερ γὰρ εἴ τις τοῦ⁴ καθεστηκότος κόσμου τὸν ἥλιον ἐξέλοιτο, δυσχερὴς τε καὶ χαλεπὸς καὶ πολλῆς κατηφείας μεστός ὁ λειπούμενος ἂν τῶν ἀνθρώπων γένοιτο βίος, ἕκαστός τε ἂν ἐαυτῷ ἀβίωτον εἶναι ἠγήσαστο, οὕτω νῦν ἡμῖν τὴν ὑψηλὴν τοῦ ἀνδρὸς σοφίαν ζημιωθεῖσιν⁵ ἐν σκοτῷ καὶ ἀμαθίᾳ καὶ τῇ τῶν καλῶν ἀγνοίᾳ καταλειφθῆναι ἐγένετο, δυσκλεῆς τε πάντως ὁ λοιπὸς ἡμῖν ἔσσειται⁶ βίος, τὸν κοινὸν κόσμον

1. Cod. ἀνθρωπον ἀνθρωποι, sic geminata voca.

2. Cod. ἀποβαλλόντες, hoc accentu. — 3. Cod. γοργονα.

4. Cod. εἴ τις τῇ τοῦ, sic absque sensu. — 5. Cod. ζημιωθεῖσι.

6. Sic in codice, non ἔσται, nec mutare ausi sumus versus iam-bici speciem.

ἀποβαλοῦσι καὶ τὸν τῶν διδασκάλων διδάσκαλον, ὧ γε ἔργον νυκτῶρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὰς εὐεργεσίας ταῖς πᾶσιν ἀφθόνως προχέειν ἐγένετο, πλήν γ' εἰς ἐμέ'. Ἀλλὰ σὺ μὲν, ὦ γενναῖε (ὡς παρόντι γάρ σοι διαλέξομαι, καὶ συγγνώμη τῆς τόλμης, οὐδὲ γὰρ αὐθαδία μᾶλλον ἢ ἀθυμία τὸ τοιόνδε μοι τετόλμηται, καὶ τῇ σῆ γε ἴσως φιλανθρωπία τεθαρρήκοτι, ἐπεὶ καὶ πάντα καρτερικώτατα φέρειν εἰώθεις), σὺ μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ἐφ' ὄτῳ ἂν γέγονας ὅτῳ οὖν πρόποτε χαλεπὸς, πλήν τισιν ἴσως δι' ἣν εἰς ἐμέ καρτερίαν ἐνεδείξω καὶ μεγαλοψυχίαν· οὕτω γὰρ ἂν ἔγωγε τοῦτ' ὀνομάσαιμι. Ὅς πάντας μὲν εἰς ἰκεσίαν σὴν προυβαλόμην, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς ὃν γε παρῆκα καὶ μὴ ἐπὶ τούτῳ γε ἐχρησάμην, τῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναί τε καὶ καλεῖσθαι προσηγορίας ἄξιος ὢν, ὅπως καὶ αὐτὸς τῆς ἐνούσης σοφίας ἀπολαῦσαι ἀξιωθείην· οὐκ οὐν ἡγεμόνας τοῦ γένους, οὐ τοὺς ἀξιωματικῶν προύχοντας, οὐκ ἄλλον οὐδένα δι' οὗ ἂν ἐπιτεύξασθαι¹ προσεδόκων· οὐδὲν δὲ ὅμως ἀπονάμην εἰς τέλος τῶν πολλῶν ἐκείνων καὶ ἀπείρων δεήσεων. Καίτοι γε σὺ προθυμώτατα μὲν πάντας ἐδέξω, οὐδένα δὲ πρόποτε ἀπεπέμπτω. Τούτου χάριν ἐδυσχέραινον ἴσως ἔνοι, φιλοῦντες μὲν τὸ καλὸν, φιλοῦντες δὲ ἐμέ. Ἐγωγέ τοι αὐτὸς, εἰρήσεται γὰρ τάλπηδες, μᾶλλον ἐθαύμαζόν σου τὴν καρτερίαν καὶ τὸ πρὸς πάντας οὕτως ἀνθίστασθαι γενναιώτατα, ἥπερ ἐχαλέπαινόν σου τὴν ἀπαγόρευσιν. Εἰ καὶ αὐτὸς ἴσως ἐσίγασε γῆρας δὴ μόνον προβαλλόμενος, καίτοιγε ἐν ἄλλοις ἰσχυρότατά γε ἀντέχων. Ἄλλ' ἐμέ μὲν οὐδεὶς λόγος ἢ χρόνος οὐδέποτε πείσει βασκαίνοντά σε τοῦτο ποιῆσαι (ἀγαθῶ

1. Ipsum illud est quod, de hujus laudationis auctore in Plethonis aetum intimum non admisso, monuimus in praef.

2. Cod. ἐπιτεύξασθαι.

γὰρ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς ἐγγίνεται φθόνος οὐδέποτε), ἀλλ' ἴσως μὲν τῷ γήρα, ἴσως δὲ καὶ τινων βασκάνων ὑποβολῇ. "Ὅμως δ' ἔγωγε ἐπιτεύξεσθαι¹ με αἰεὶ τῆς ἐλπίδος ὠνειροπόλουν, καὶ μὴ παντάπασί με τῆς προσδοκίας ἀποπείσειν². Νυνὶ δὲ πάντα καὶ παντελῶς τῶν ἐλπίδων ἐξέπεσον.

Διασπαρησόμεθά τε οἱ λόγων ἐρασταὶ ἐπὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἐσχατιάν³· ἡ σὴ γὰρ ἐλπίς μέχρι τοῦδε παρακατεῖχεν ἡμᾶς. Καὶ πολλῶν ἴσως πειρασόμεθα δεινῶν, λόγους διώκοντες, ἦν καὶ αὐτὸς πολλὰ ἐμνήσθην πρὸς σέ, ἵνα μὴ ταυθ' ὑποσταίην. Καὶ πολλοὶ μὲν ἡμᾶς ἐρήσονται περὶ σοῦ, ἀκούσονται δ', οἴμοι, φωνὴν ἀπευκταιοτάτην. Ἀλλὰ τί ταῦτα, καὶ μέχρι τίνος; Ἔδει μὲν ὡς ἀληθῶς, ὦ γενναῖε, τοὺς τὴν σὴν σοφίαν ὑμνήσαι προελομένους μεγάλην τινὰ τὴν ἐν λόγοις εἶχειν ἰσχὺν, καὶ τῶν εἰς λόγους ἡκόντων⁴... Πλάτωνα καὶ Σωκράτην· μόλις γὰρ ἂν τις οὕτω τῆς ἀξίας ἐφίκοιτο⁵· μᾶλλον δὲ τῆς μὲν ἀξίας οὐδεὶς ἂν οὐδέποτε ἐφικέσθαι ἰσχύσειεν⁶, ἐγγυτέρω γε μὴν· ἡμεῖς δὲ μόνην προθυμίαν ἐνεδειζάμεθα. Ἄλλ' ἐγὼ μὲν, ὦ παρόντες, ἠττηθεὶς σφόδρα τῷ πάθει, ἀρκοῦντα ἐμαυτῷ τὸν θρήνον ἐνεστησάμην· ἄλλοις δὲ ἴσως παραμυθίας μελήσει⁷, εἴ γε ἐνδέχεται. Σὺ δὲ, ὦ θεσπέσιε, εἴ γέ τις ἡμῖν ἐπιφοιτᾷ τῶν αὐτόθι, μὴ παύσαιο μὴδ' αὐτὸς φοιτῶν τε καὶ διαλεγόμενος, ἀλλὰ καὶ δι' ὀνείρων ἡμῖν φαινόμενος λαλεῖ, διδασκάλων θεϊότατε καὶ σοφώτατε.

1. Cod. ἐπιτεύξασθαι. — 2. Sic cod. barbare. pro ἀποπείσεισθαι.

3. Prope verum id eventu fuit, de Hermonymo certe in Gallia sedem quaesituro.

4. Post ἡκόντων videtur in codice linea saltem una excidisse, nisi quid tale fuit: καὶ τῶν εἰς λόγους μάλιστα ἡκόντων, Πλάτωνος καὶ Σωκράτους.

5. Cod. ἀφίκοιτο. — 6. Cod. ἰσχύσειε. — 7. Cod. μελλήσει, quod jam in apographo suo emendabat doctiss. Jahn.